ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **S. O.,** zastoupen Mgr. Sylvií Rymlovou, advokátkou, se sídlem nám. Republiky 2/1, Opava, proti žalovaným: **1) Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie,** se sídlem Olšanská 2, Praha, a **2) Ministerstvo vnitra, Odbor azylové a migrační politiky,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 2. 2019, č. j. 11 A 253/2018 - 36,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému 1) a 2) **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

III. Ustanovené zástupkyni Mgr. Silvii Rymlové **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 3400 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

[1] Rozhodnutím Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, Odboru cizinecké policie, Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort, ze dne 1. 4. 2018, č. j. KRPP-51189-8/ČJ-2018-030022, byl žalobce zajištěn za účelem správního vyhoštění na dobu 90 dní od okamžiku omezení osobní svobody, které nastalo dne 1. 4. 2018. Žalobci bylo již v minulosti vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění a v okamžiku zajištění byl veden v evidenci jako nežádoucí osoba. Dne 12. 12. 2018 bylo žalobci sděleno, že dne 17. 12. 2018 v 16:45 hodin bude leteckou cestou realizováno jeho správní vyhoštění z letiště Václava Havla do Astany.

[2] Žalobce v návaznosti na oznámení o jeho leteckém vyhoštění do Kazachstánu plánovaném na 17. 12. 2018 reagoval dne 12. 12. 2018 podáním žádosti o mezinárodní ochranu, v níž namítal podstatnou změnu okolností spočívající v rapidním zhoršení jeho zdravotního

stavu a nálezu závažného onemocnění hlavy (zhoubného nádoru), což dle jeho názoru vzhledem ke stavu kazašského zdravotnictví zakládá důvod pro aplikaci § 3b odst. 3 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“).

[3] Žalovaná 1) žalobci ústně sdělila, že žádost byla učiněna po zákonné lhůtě, tudíž k ní nebude přihlíženo a dále bude realizováno správní vyhoštění; téhož dne byla žádost postoupena žalovanému 2). Ten vyrozuměním datovaným dne 14. 12. 2018 sdělil žalobci, že jeho opakovanou žádost o mezinárodní ochranu nelze považovat za žádost o udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 3 zákona o azylu, neboť nebyly naplněny podmínky § 3b odst. 3 zákona o azylu; uvedl, že o možnosti požádat o mezinárodní ochranu byl žalobce poučen již při jeho zajištění dne 1. 4. 2018, zákonem stanovená lhůta pro podání žádosti o mezinárodní ochranu uběhla dne 8. 4. 2018. Dále konstatoval přípustnost akceptace pozdě podané žádosti z důvodů podstatné změny okolností vztahujících se k možnému pronásledování nebo hrozbě vážné újmy; dodal, že z předložené lékařské zprávy rozhodně nevyplývá, že by žalobce trpěl zhoubným nádorem na mozku, jak tvrdil; vyšetření CT bylo pouze doporučeno. Žalovaný posoudil tvrzení žalobce za účelová, uzavřel, že žádost neprokazuje podstatnou změnu okolností ani tvrzenou hrozbu vážné újmy. Toto vyrozumění bylo žalobci doručeno osobně dne 17. 12. 2018, ten si jej přečetl, ale odmítl jej podepsat a převzít.

[4] Žalobce prostřednictvím Organizace pro pomoc uprchlíkům k Městskému soudu v Praze podal žalobu na ochranu před nezákonným zásahem; ten spatřoval jednak v tom, že jeho žádost o mezinárodní ochranu nebyla řádně zhodnocena z hlediska podstatných změn okolností stran jeho zdravotního stavu, jednak v tom, že mu bylo pouze ústně sděleno, že žádost byla učiněna po lhůtě a nebude k ní přihlíženo a nebylo mu doručeno písemné vyrozumění.

[5] Městský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Konstatoval, že k odmítnutí přijetí žádosti žalobce nedošlo, žádost byla řádně přijata pracovnicí Zařízení pro zajištění cizinců, předána žalovanému 2) a ten posléze dne 17. 12. 2018 doručil žalobci příslušné vyrozumění ze dne 14. 12. 2018. Podotkl, že pokud žalobce odmítnutím „přijetí“ měl na mysli posouzení, že jeho žádost nelze považovat za žádost o udělení mezinárodní ochrany, pak městský soud konstatoval, že žalovaná 1) nepochybila, jelikož žádost žalobce řádně postoupila žalovanému 2) k posouzení. Ústní sdělení, že k žádosti nebude přihlíženo, bylo ze strany žalované 1) pouze informativní, bez relevance k řádnému posouzení žádosti, které provedl dle požadavků zákona žalovaný 2). Žalovaná 1) se tedy nezákonného zákonu nedopustila, neboť věcné posouzení žádosti jí nepříslušelo. Žalovaný 2) rovněž nepochybil a k nezákonnému zásahu nedošlo, protože žalobci příslušné písemně vyrozumění o posouzení jeho žádosti doručil ještě před samotnou realizací správního vyhoštění.

[6] Městský soud se stran namítané hrozby vážné újmy na zdraví při vydání žalobce do Kazachstánu uvedl, že se shoduje s názorem žalovaného 2), z předložené lékařské zprávy nevyplývá diagnóza zhoubného nádoru na mozku. Tvrzení žalobce o jeho zdravotním stavu nejsou ničím podložená a hrozba nelidského zacházení (čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv) v zemi původu nebyla v žalobě konkretizována. Rapidní zhoršení zdravotního stavu žalobce z lékařské zprávy zřejmé také není, pouhé doporučení dalšího vyšetření nelze považovat za nový závažný důvod. Skutečnost nedostatečné zdravotní péče

v zemi původu sama o sobě nepředstavuje překážku pro vyhoštění. Namítaná porušení čl. 31 a 33 Úmluvy o postavení uprchlíků městský soud vzhledem k absenci relevantních žalobních tvrzení taktéž neshledal. Pokud by tím žalobce mínil ohrožení na životě, pak soud uvedl, že z předložených podkladů nic takového nevyplývá. Zásah do práva na spravedlivý proces městský soud neshledal, žalovaný 2) žádost žalobce řádně projednal a posoudil, zda splňuje podmínky dle § 3b odst. 3 zákona o azylu. Námitka, že žalobci nebylo doručeno písemné vyrozumění o posouzení jeho žádosti, je dle městského soudu nedůvodná. Ačkoliv ke dni podání žaloby tomu tak skutečně bylo, téhož dne ministerstvo příslušné vyrozumění vyhotovilo a doručilo jej žalobci ještě před realizací vyhoštění. K navrhovanému petitu městský soud uvedl, že není příslušný uložit žalované 1), aby jednala určitým způsobem. Může pouze určit nezákonnost zásahu, anebo zakázat pokračování v porušování práv s obnovením stavu před zásahem. Navíc s žádostí lze nakládat jako se včasně podanou pouze při jejím podání dle § 3b odst. 1 zákona o azylu, nikoliv dle § 3b odst. 3 téhož zákona.

[7] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž uplatňuje kasační námitky dle § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel namítá nepřezkoumatelnost rozsudku, kterou shledává v tom, že zamítnutí žaloby není náležitě odůvodněno a v odůvodnění se soud nezabýval všemi skutečnostmi podstatnými pro rozhodnutí. Nezákonný zásah stěžovatel spatřuje v tom, že o neakceptaci jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany nebyl náležitě vyrozuměn, tj. písemně neprodleně po podání žádosti. Původní ústní vyrozumění bylo napravováno až dodatečně. Stěžovatel polemizuje s tím, proč žalovaný 2) doručil písemné vyrozumění stěžovateli až těsně před odletem v den realizace jeho správního vyhoštění, ačkoliv je datováno 14. 12. 2018. S tím se však dle názoru stěžovatele městský soud nevypořádal, protože nahlížel na žalobu ve světle okolností nastalých až po podání žaloby a nezabýval se tím, že stěžovatel měl být písemně vyrozuměn neprodleně po podání žádosti dne 12. 12. 2018. Městský soud dle stěžovatele rozhodoval nezákonně, když vycházel ze skutkového stavu ke dni 17. 12. 2018, jelikož dle § 87 odst. 1 s. ř. s. měl vycházet ze skutkového a právního stavu v době zásahu, tj. ke dni 12. 12. 2018. Vyrozumění o tom, že žádost stěžovatele nebude považována za žádost o udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 3 zákona o azylu, je dle stěžovatele správním rozhodnutím, a proto se na něj vztahují § 72 a § 6 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Jelikož v případě stěžovatele vzhledem k brzkému termínu realizace vyhoštění hrozilo nebezpečí z prodlení, písemné vyhotovení vyjádření mu mělo být doručeno neprodleně dne 12. 12. 2018.

[8] Neakceptaci žádosti považuje stěžovatel za samostatný důvod vzniku nezákonného zásahu, neboť tím bylo zasaženo do práva stěžovatele podat žádost o udělení mezinárodní ochrany dle zákona o azylu. Stěžovatel podal žádost kvůli svému vážnému zdravotnímu stavu. Sice neměl ke dni podání žádosti určenou přesnou diagnózu, ale prokazatelně trpěl nesnesitelnými bolestmi hlavy, které by mohly znamenat nádorové onemocnění. Diagnózu mělo stanovit vyšetření CT naplánované na 27. 2. 2019. Jeho vyhoštěním mu tak hrozí reálné nebezpečí odepřením lékařské péče. V Kazachstánu není lékařská péče všeobecně přístupná a neplacená, stěžovatel nemá v zemi původu zdravotní pojištění, zázemí ani finanční prostředky, a proto je vystaven riziku smrti. Žádost měla být akceptována jako přípustná a stěžovatel neměl být transportován do Kazachstánu, jelikož výrazným

zhoršením jeho zdravotního stavu nepochybně došlo k podstatné změně okolností a v zemi původu mu hrozí újma na zdraví.

[9] Stěžovatel požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[10] Žalovaná 1) ke kasační stížnosti uvedla, že stěžovatel byl při zajištění řádně poučen o možnosti žádat ve stanovené lhůtě o mezinárodní ochranu a realizace vyhoštění byla provedena, neboť tomu nebránily žádné zákonné důvody – stěžovateli bylo uloženo správní vyhoštění, které je již pravomocné a vykonatelné, Velvyslanectvím republiky Kazachstán mu byl vyhotoven náhradní cestovní doklad a nebyl evidován jako žadatel o mezinárodní ochranu. Prohlášení stěžovatele o zhoršení jeho zdravotního stavu a nebezpečí v zemi původu považuje žalovaná vzhledem k předchozí pasivitě stěžovatele za nedůvěryhodné a účelové.

[11] Žalovaný 2) ke kasační stížnosti sdělil, že tvrzení stěžovatele nezákonný zásah neprokazují, neshledal žádné krácení práv stěžovatele a ztotožňuje se s rozhodnutím městského soudu. Podání opožděné žádosti o udělení mezinárodní ochrany považuje ze strany stěžovatele za maření účelu zajištění, kterým bylo vyhoštění stěžovatele z České republiky. Dle názoru žalovaného by v situaci, kdy by zajištěný cizinec mohl požádat o mezinárodní ochranu kdykoliv během zajištění, tj. i v den naplánované realizace jeho vyhoštění, docházelo k maření účelu zajištění – realizace vyhoštění. Ve svém písemném vyrozumění ze dne 14. 12. 2018 žalovaný stěžovateli vyložil důvody, pro které nelze považovat jeho podání za žádost o mezinárodní ochranu dle § 3 zákona o azylu, a podrobně vysvětlil, proč v daném případě neshledal namítanou podstatnou změnu okolností ve vztahu k hrozbě vážné újmy. Toto vyjádření však stěžovatel po přečtení odmítl převzít a podepsat.

[12] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou splněny i obsahové náležitosti kasační stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[13] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek městského soudu z důvodů a v rozsahu stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněném; současně zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by byl povinen přihlížet z úřední povinnosti (§109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[14] Nejvyšší správní soud považuje za vhodné uvést, že stěžovatel žádosti o udělení mezinárodní ochran podává opakovaně. Z napadeného správního rozhodnutí je patrné, že stěžovatel podal dne 14. 10. 2013 první žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný o ní rozhodl tak, že se stěžovateli žádná z forem mezinárodní ochrany neuděluje. Dne 24. 5. 2017 podal opakovanou žádost o mezinárodní ochranu, kterou žalovaný shledal nepřípustnou dle § 10a písm. e) zákona o azylu s tím, že v ní nebyly uvedeny nové skutečnosti, které by odůvodňovaly opětovné zkoumání důvodů pro udělení mezinárodní ochrany (kasační stížnost odmítnuta usnesením NSS sp. zn. 9 Azs 362/2017, ze dne 31. 1.

2018); třetí žádost o mezinárodní ochranu byla podána dne 5. 4. 2018, která byla odůvodněna v zásadě týmiž důvody jako žádost druhá, rovněž shledal žalovaný nepřípustnou (kasační stížnost NSS usnesením ze dne 12. 12. 2018, sp. zn. 9 Azs 328/2018, jako nepřijatelnou odmítl).

[15] Rozhodnutím ze dne 1. 6. 2017 bylo stěžovateli uloženo správní vyhoštění na dobu 1 roku; v této době probíhalo řízení o žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 24. 5. 2017; dne 31. 1. 2018 nabylo právní moci rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 9 Azs 362/2017 - 52, čímž se rozhodnutí o správním vyhoštění stalo dne 3. 3. 2018 vykonatelným.

[16] Dne 1. 4. 2018 byl stěžovatel zajištěn za účelem správního vyhoštění podle § 124 odst. 1 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů na dobu 90 dnů. Rozhodnutím ze dne 26. 6. 2018 byla prodloužena doba zajištění o 65 dnů (rozsudkem NSS ze dne 6. 3. 2019, č. j. 7 Azs 366/2018 – 30, byla kasační stížnost stěžovatele ve věci prodloužení doby zajištění zamítnuta.) V návaznosti na oznámení dne 12. 12. 2018 o leteckém vyhoštění do Kazachstánu plánovaném na 17. 12. 2018 dne 12. 12. 2018 podal stěžovatel již čtvrtou žádost o mezinárodní ochranu.

[17] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu a dospěl k závěru, že není důvodná. Rozhodnutí městského soudu bylo řádně odůvodněno, městský soud se zabýval a vypořádal se všemi podstatnými okolnostmi rozhodnými pro posouzení věci.

[18] Podle § 3b zákona o azylu oprávnění cizince podat žádost o udělení mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců zaniká uplynutím 7 dnů ode dne, kdy byl policií informován o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany na území a důsledcích spojených s uplynutím této lhůty. Tato lhůta stěžovateli uplynula dne 8. 4. 2018. Stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, které by mu v podání žádosti kdykoli dříve než až 12. 12. 2018 bránily.

[19] Zákon o azylu připouští věcné posouzení i pozdě učiněného podání (jakožto žádosti o udělení mezinárodní ochrany); pouze však tehdy, lze - li se na základě jeho obsahu důvodně domnívat, že došlo k podstatné změně okolností vztahujících se k možnému pronásledování žadatele nebo hrozbě vážné újmy. Dle § 3b odst. 3 zákona o azylu ministerstvo vyrozumí cizince o tom, zda se jeho projev vůle za podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany považuje.

[20] Nejvyšší správní soud shodně s městským soudem dospěl k závěru, že žádost stěžovatele o mezinárodní ochranu ze dne 12. 12. 2018 nepřinesla žádné zásadní nové informace, tvrzená hrozící vážná újma nebyla prokázána, námitky nesprávného postupu žalovaných nebyly opodstatněné. Nejvyšší správní soud k tomu doplňuje, že k tvrzenému nezákonnému zásahu ani nemohlo dojít. Ústní sdělení žalované 1), že žádost stěžovatele byla učiněna po lhůtě, nelze považovat za nezákonný zásah, protože zjevně včasná nebyla; orgánem oprávněným posoudit žádost učiněnou po uplynutí lhůty stanovené v § 3b odst. 1 zákona o azylu je výlučně žalovaný 2). V takové situaci se žalovaná 1) může dopustit

nezákonného zásahu pouze tím, že žádost podanou stěžovatelem nepředá žalovanému 2) k posouzení; to se nestalo. Zákon pak žalovanému 2) neukládá povinnost písemně vyrozumět stěžovatele o tom, zda bude jeho podání považováno za žádost o mezinárodní ochranu dle § 3b odst. 3 zákona o azylu, neprodleně poté, co stěžovatel žádost podá, jak se domnívá stěžovatel. Logicky by to ani nebylo možné, neboť podání musí být nejprve přijato v zajišťovacím zařízení, poté předáno žalovanému 2), ten následně musí posoudit všechny relevantní podklady a své vyrozumění řádně odůvodnit. Při takovém zákonném postupu objektivně není možné vyrozumění doručit stěžovateli ihned po podání žádosti; doručení vyrozumění během několika dnů lze považovat za přiměřené. Žalovaný 2) stěžovateli vyrozumění doručil ještě před tím, než bylo realizováno jeho správní vyhoštění, zákonný postup tak byl dodržen, neboť v okamžiku realizace správního vyhoštění bylo postaveno najisto, že stěžovatel neměl postavení žadatele o mezinárodní ochranu a nebylo s ním tedy vedeno žádné řízení.

[21] Námitce stěžovatele, že městský soud měl dle § 87 odst. 1 s. ř. s. povinnost vycházet ze skutkového a právního stavu ke dni 12. 12. 2018, Nejvyšší správní soud nepřisvědčil. Dle citovaného ustanovení soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí; rozhoduje-li soud pouze o určení toho, zda zásah byl nezákonný, vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu. Dle skutkového a právního stavu v době zásahu tedy soud rozhoduje jenom v případě, kdy žalobce požaduje pouze deklaraci nezákonnosti zásahu; nikoliv však v případě, kdy navrhne i opatření k ochraně před takovým zásahem tak, jako tomu bylo u stěžovatele. Stěžovatel se však v žalobě domáhal toho, aby soud uložil žalované 1, resp. žalovanému 2, aby s jeho žádostí bylo naloženo jako s žádostí včas podanou; proto se na tento případ znění § 87 odst. 1 s. ř. s. část věty za středníkem nevztahuje. Nejvyšší správní soud konstatuje, že městský soud i přes poněkud nepřehledný obsah žaloby [stěžovatel směšuje a zaměňuje úkony a zákonné postupy přičitatelné žalované 1) a žalovanému 2)], vyhodnotil okolnosti tvrzených jednotlivých nezákonných zásahů komplexně, a to jak k okamžiku tvrzeného zásahu, tak z pohledu celého souvisejícího průběhu událostí. Nejvyšší správní soud neshledal v jeho závěrech žádná pochybení.

[23] Pokud stěžovatel namítá, že došlo k nezákonnému zásahu samotnou neakceptací jeho žádosti, protože tím bylo zasaženo do jeho práva podat žádost o udělení mezinárodní ochrany, Nejvyšší správní soud uvádí, že posouzení žalovaného 2) městský soud důvodně vyhodnotil jako správné. Žalovaný 2) zvážil veškeré relevantní okolnosti a svůj názor náležitě odůvodnil. Nejvyšší správní soud v kontextu všech dosavadních řízení, která byla se stěžovatelem vedena, zcela přisvědčil srozumitelnému vysvětlení jak žalovaného 2), tak městského soudu, totiž, že z předložených podkladů nevyplývá žádné tvrzené vážné onemocnění stěžovatele, a není ani důvod se domnívat, že v zemi původu stěžovateli hrozí vážná újma či nelidské zacházení. Ačkoliv v Kazachstánu je lékařská péče zřejmě méně kvalitní než v České republice, nic nenasvědčuje tomu, že by měla být stěžovateli odepřena. Navíc v situaci, kdy stěžovatel nemá diagnostikovanou žádnou vážnou nemoc, jej ani nižší dostupnost lékařské péče v zemi původu nemůže ohrozit ve smyslu nelidského zacházení či dokonce zmiňované možnosti úmrtí.

[24] Nejvyšší správní soud shledal rozsudek městského soudu zcela v souladu se zákonem, kasační stížnost podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. proto jako nedůvodnou zamítl.

[25] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Úspěšným žalovaným v řízení o kasační stížnosti žádné náklady přesahující jejich správní činnost nevznikly, proto jim soud náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

[26] Nejvyšší správní soud ustanovil usnesením ze dne 20. 3. 2019, č. j. 5 Azs 53/2019 – 10, stěžovateli zástupkyní pro řízení o kasační stížnosti Mgr. Silvii Rymlovou, advokátku. Náklady řízení platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal ustanovené zástupkyni odměnu za jeden úkon právní služby, tj. podání doplnění kasační stížnosti, v částce 3100 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu]. Zástupkyni dále náleží paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za jeden úkon (§ 13 odst. 4 téže vyhlášky). Celková výše odměny ustanovené zástupkyně proto činí 3400 Kč; částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. prosince 2019

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu